

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Deogratias Carthaginensi Episcopo, & Martiniano, Saturiano,
Maxima, Valeriano, Armogaste, Mascula, & Saturo martyribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

esse videbatur. Vndè & promissis suis confringere tentauit illum idem inefficax malitiæ artifex, sicut iam dictum est. Vbi autem inter ipsas lachrymas hic Domini testis, tantæ exultationis & confessionis extulit vocem, tunc ille odibilis Iulianus, immò habitator cordis eius spiritus nequam, diutius ferre non potuit, iubensque caput eius absque dilatione amputari, deridendo dixit: Videbo, si Christus tuus liberet te, & surgere, atque tuis pedibus ambulare faciat te. Deridebat enim eum pro eo, quòd, sicut iam suprâ dictum est, postulata & concessa sibi electione sepulcri, dixerat illi: En Cæsar, montem cernis ipsum, in quo, demonstrante Christo, sepulcrum habiturus sum. Itaque propositum habens in corde eius spiritus nequam, quòd aliter sepulcrum illi non fieret, nisi ad montem longè remotum, quem sibi elegerat, pedibus suis ambularet, derisionem huiusmodi locutus est. Dominus autè Iesus gloriam suam e contra manifestare dignatus est, vt videret, & confunderetur hostis eius Imperator impiorum, falsus & verus diaboli satelles, & ignis inuidiæ magis ac magis eum deuoraret. Martyris quippè corpus erexit se per virtutem Christi, & ambabus amplexum manibus caput suum, per vnum milliare, comitantibus vtique Angelis, & Christum collaudantibus, deportauit, & ita vsque ad montem illum sine vlla offensione peruénit. Deindè subijt in montem ipsum, & ibi lapidem colore album, situ planum, inueniens, sedit super eum. Protinùs duritia lapidis officiosè cessit pio martyri. etenim quasi cera benè mollis insidenti gremium aperiens, concuum subfellium præbuit, secuturis memorabile seculis. Vndè hætenùs mons ille, mons dicitur sancti Eliphij. Est autem inter Frumentosam & Grandem medius, ab vtraque millibus distans senis, ab Aquilone Tullensem urbem, ab Austro verò Grandem habens. Interea cõplures infirmi, diuersis languoribus afflicti, passionem gloriosi martyris venerantes, & Christi nomen, in ea collaudantes, meritis ipsius sanitati redditi sunt. Hæc videntes pij, lætati sunt: impij zelo maligno zelati sunt, & orta inter vtrosque pugna, fideles martyris magnifici meritis adiuti, & Christo donante victis infidelibus, gloriosam victoriam adepti, extinctorum corpora paganorum in proximum fluuium proiecerunt. Martyrizatus nempe est beatus martyr in prato amœno, quod situm est in ripa fluuioli suprâ memorati, cui nomen Vera, decimo septimo Calendas Nouembris. Super sacratissimum corpus eius ædificatum est à fidelibus oratorium, vbi fideliter perentibus multarum præstantur beneficia virtutum.

Impia vox
Apostata.

Capite ca-
ditur mar-
tyr.

Insigne mi-
raculum.

Item aliud.

Morbidi
curantur.

VITA DEOGRATIAS EPISCOPI CARTHAGINENSIS, AGONESQUE ET MARTYRIA MARTINIANI, SATURIANI, MAXIMÆ, VALERIANI EPISCOPI, ARMOGASTIS, MASCULE & SATURI CONFESSORUM, PER D. VICTOREM EPISCOPUM VITICENSEM SCRIPTA.

17. Octobr.
quòd ad
quosdam
attinet.

Roma à
Vandalis
capta.

Deo-
gratias
Episcopus
redimit ca-
ptiuos.

Summa ei'
hum...

EACTVM est, supplicante Valentiniano Augusto, Carthaginensi Ecclesiæ post longum silentium desolationis Episcopum ordinari, nomine Deo-
gratias. Cuius si nita-
tur quisquam, quæ per illum Dominus fecerit, paulatim
excurrere, antè incipiēt verba deficere, quàm ille aliquid
valeat explicare. Illo igitur Episcopo constituto, factum
est peccatis vrgentibus, vt urbem illam quondam nobil-
lissimam atque famosam, decimo quinto regni sui an-
no Geisericus caperet Romam. Et simul exindè regum
multorum diuitias cum populis captiuauit. Quæ dum
multitudo captiuitatis Africanum attingeret litus, diui-
dentibus Vandalis & Mauris ingentem populi quantitatem, vt moris est Barbaris,
mariti ab vxoribus, liberi à parentibus separabantur. Statim fatigit vir Deo plenus
& charus, vniuersa vasa ministerij aurea vel argentea distrahere, & libertatem de ser-
uitute Barbarica liberare, & vt coniugia foederata manerent, & pignora genitoribus
redderent. Et quia loca nulla sufficiebant ad capeffendam multitudinem tantam,
basilicas duas nominatas & amplas, Fausti & Nouarum, eorum lectulis atque strami-
nibus deputauit, decernens per singulos dies, quantum quis pro merito acciperet.
Et quia plerosque insuetudo nauigij & crudelitas captiuitatis afflixerat, non parus
inter

inter eos fuerat numerus agrotorum, quos ille beatus Antistes vt nutrix pia, per momenta singula cum medicis circuibat, sequentibus cibus, vt inspecta vena, quid cui opus esset, illo praesente daretur. Sed nec nocturnis horis ab hoc opere misericordiae feriabatur, sed pergebat excurrens per singulos lectos, sciscitans qualiter quisque haberet: ita se tradiderat omnino labori, vt nec defessis membris, nec cariosa iam senectuti parceret. Quo liuore Arriani succensi, dolis eum quamplurimis voluere sapius enecare. Quod (credo) prauidens Dominus, cito passerem suum de manibus accipitrum voluit liberare. Cuius exitum ita vrbici captiui planxerunt, vt tunc se putarent magis tradi manibus Barbarorum, quando ille perrexit ad caelum. Functus est autem sacerdotio annis tribus. Cuius amore & desiderio populus attentus, poterat membra digni corporis rapere, nisi consilio prudenti dum auocatur, nesciente multitudine, sepeliretur.

Inuidentia
Arrianoru.

Functus est
sacerdotio
annis tribus.

Et quia tacendum semper non est de impietatibus haereticorum, nec verecundum poterit esse, quod ad laudem proficit patientis: ordinator quondam memorati sacerdotis nomine Thoma, dum varijs ab eis insidijs sapius arctaretur, quodam tempore venerabilem senem in publica facie catomis ceciderunt. Quod ille non ad opprobrium, sed ad mercedem computans gloriae suae, in Domino letabatur. Unde factum est, vt post obitum Episcopi Carthaginis, Zeugitanae & proconsulari prouincia Episcopos interdiceret ordinandos, quorum erat numerus centum sexaginta-quatuor. Qui paulatim deficientes, nunc qui simul ipsi supersunt, tres tantum esse videntur: Vincentius Gigitanus, Paulus Sinnaritanus, verè merito & nomine Paulus, & alius Quintianus. Qui nunc persecutionem fugiens, apud Edeffam Macedoniae ciuitatem commanet peregrinus. Sed etiam martyria quamplurima esse probantur, confessorum autem ingens & plurima multitudo, ex quibus aliqua narrare tentabo.

Hoc tempore
multi in ec-
clesia mar-
tyres & con-
fessores.

Erant tunc serui cuiusdam Vandali (fuit hic Vandalus de illis, quos Millenarios vocant) Martinianus, Saturianus, & eorum duo germani: erat & conserua eorum, quaedam egregia Christi ancilla, nomine Maxima, corpore simul & corde decora. Et quia Martinianus armifactor erat, & domino suo satis videbatur acceptus, & Maxima vniuersae domui dominabatur: credidit Vandalus, vt fideles sibi magis memoratos faceret famulos, Martinianum Maximamque coniugali consortio sociare. Martinianus adolescentulorum secularium more coniugium affectabat: Maxima nanque iam Deo sacrata, humanas nuptias refutabat. At vbi ventum est, vt cubiculi adirentur secreta silentia, & Martinianus nesciens, quid de illo decreuerat Deus, maritali fiducia quasi cum coniuge cuperet cubitare, viua ei voce memorata famula Christi respondit: Christo ego, o Martiniane frater, membra mei corporis dedicaui, nec possum humanum sortiri coniugium, habens iam caelestem & verum sponsum. Sed dabo consilium: si velis, poteris & ipse tibi praestare cum licet, vt cui ego concupiui nubere, delesteris & ipse seruire. Ita factum est, Domino procurante, vt obediens virgini, etiam adolescens suam animam lucraretur. Nesciente igitur Vandalo, compunctus atque spiritualis secreti commercium mutuatus Martinianus, etiam suis fratribus persuasit, vt thesaurum quem inuenerat haberent, vtpote germani communem. conuersus est itaque cum tribus fratribus suis. Dei puella comitante, nocte clam egredientes, Tabraceno monasterio, cui praerat tunc nobilis pastor Andreas, sociantur. Illa vero haud procul monasterium incoluit puellarum.

Sequitur hi-
storia pre-
nominato-
rum marty-
rum.

Christo de-
dicata non
potest homi-
ni nubere.

Sciscitante igitur barbaro inquisitionibus & muneribus crebris, quod gestum erat, celeri non potuit. Inueniens itaque iam non sua, sed Christi mancipia, conijcit in vinculis, & varijs tormētis Dei famulos infectatur, agens cum eis non tantum vt pariter miscerentur, sed quod grauius est, per rebaptizationis coenum fidei suae ornamenta turparent. Peruenit hoc ipsum vsque ad notitiam Geiserici. Decernit Rex, vt tandiu * implicabilis ferus seruos affligeret, quandiu illius succumberent voluntati. Iubet in modum serrarum fustes robustos veluti palmatos cum stirpibus fieri, qui quatientibus tergis non solum ossa confringerent, sed etiam terebrantes aculei intrinsecus remanerent. Qui dum sanguis efflueret, & dissipatis carnibus viscera nudarentur, sequenti die, Christo medente, incolumes reddebantur. Hoc sapius ac multo factum est tempore, & nulla plagarum vestigia videbantur, sancto spiritu subinde curante. Post hoc arctatur Maxima durae custodiae, cuspidique crudeli extenditur. Cui cum Dei seruorum non deesset frequentia visitantium, videntibus cunctis, ingentium lignorum pu-

for. * impla-
cabilis
Vide immā-
nis supplicij
genus.

Maxima di-
re affligitur

Liberatur. trescens soluta est fortitudo. Miraculum hoc voce omnium celebratur, & nobis, ad quem custodia pertinebat, cum sacramento testatus est ita fuisse.

Ast ubi Vandalus virtutem neglexit cognoscere diuinam, coepit in domo eius vindicatrix ira grassari. Moritur ipse simul & filij, familiae atque animalium quaecunque optima erant, pariter intereunt. Remanfitque domina vidua, marito, filijs & substantia destituta: seruos Christi cognato Regis Sesaoni gratia muneris offert. Qui cum eos, utpote oblatos, cum gratulatione nimia suscepisset, filios & domesticos sanctorum merito male coepit daemone varijs motibus agitare. Ex ordine ille cognatus, ut gestum erat, suggerit Regi. Decernit statim Rex, cuidam gentili Regi Maurorum, cui nomen erat Capsur, relegandos debere transmitti: Maximam vero Christi famulam, confusus & victus, propriae voluntati dimisit, quae nunc superest virgo, mater multarum virginum Dei, nobis etiam nequaquam ignota. Peruenientes autem traduntur memorato Regi Maurorum, commanenti in parte eremi, quae dicitur Caprapisci.

Maxima dimittitur, & fit Abbatissa.

Sancti praedicant Barbaris fidem Christianam.

Videntes igitur Christi discipuli multa apud gentiles & illicita sacrificiorum sacrilegia, coeperunt praedicatione & conversatione sua ad cognitionem Domini Dei nostri Barbaros inuitare: & tali modo ingentem multitudinem gentilium Barbarorum Christo Domino lucraverunt, ubi antea nulla fama Christiani nominis fuerat divulgata. Tunc deinde cogitatur quid fieret, ut ager iam cultus & egraminatus vomere praedicationis, Euangelicum susciperet semen, & imbre sacri baptismatis rigaretur. Mittunt legatos per itinera distenta deserti: peruenitur tandem ad ciuitatem Romanam. Rogatur Episcopus, ut presbyterum & ministros credenti populo destinaret. Explet cum gaudio, quod petebatur, pontifex. Dei constituitur Ecclesia, baptizatur multitudo maxima Barbarorum, & de lupis grex foecundus multiplicatur agnorum.

Multi eruduntur in Christianum.

Sancti marcyres crudeliter vexantur.

Hoc Geiserico relatione sua nunciat Capsur. De qua re surgens inuidia, iubet famulos Dei ligatis pedibus post terga currentium quadrigarum, inter spinosa loca sylvarum pariter interire, ut ducta atque reducta dumosis lignorum aculeis innocentium corpora carperentur, ita deligans, ut exitum suum inuicem peruiderent. Qui cum è vicino currentibus Mauris, sese mutuo conspicerent, vale sibi in angusto fuga vnusquisque ira dicebant: Frater, ora pro me: impleuit Deus desiderium nostrum. taliter peruenitur ad regnum calorum. Itaque orando atque psallendo, gaudentibus Angelis pias animas emisere. Vbi usque in hodiernum diem non desinit in gentia mirabilia Iesus Christus Dominus noster operari. Nam nobis beatus quondam Faustus Buronitanus Episcopus attestatus est, caecam quandam mulierem illuminatam fuisse, ubi ipse aderat praesens.

Animas caeco reddunt.

Accenditur propter haec aduersus Dei Ecclesiam Geisericus. Mittit Proculum quendam in prouinciam Zeugitanam, qui coarctaret ad tradendum ministeria diuina vel libros cunctos Domini sacerdotes, ut primo armis nudaret, & ita facilius inermes hostis callidus captiuasset. Quibus se non posse tradere clamantibus, ipse rapaci manu cuncta depopulabatur, atque de pallijs altaris, pro nefas, camisas sibi & femoralia faciebat. Qui tamen Proculus huius rei executor, frustratum sibi comedens linguam, in breui turpissima consumptus est morte. Tunc enim S. Valerianus, Abensis ciuitatis Episcopus, dum viriliter, sacramenta diuina ne traderet, dimicasset, foras ciuitate singularis iussus est pelli, & ita praecipitum est, ut nullus eum neque in domo, neque in agro dimitteret habitare. Qui in strata publica multo tempore nudo iacuit sub aere: annorum erat plus octoginta: quem nos tunc indigni, in tali exilio meruimus salutare.

Vide impiu conatu Arriani.

Nota lector Valerianus Episcopus.

Quodam tempore paschalis solennitas agebatur, & dum in quodam loco, qui Regia vocatur, ob diem paschalis honoris nostri sibimet clausam ecclesiam referaret, compererunt Arriani. Statim quidam presbyter eorum Andior nomine, congregata secum armatorum manu, ad expugnandam turbam accenditur innocentum. Introeunt euaginatisspathis, arma corripunt, alij quoque recta conscendunt, & per fenestras ecclesiae sagittas spargunt. Et tunc forte & canente populo Dei, lector vnus pulpito sistens, alleluaticum melos canebat. Quo tempore sagitta in gutture iaculatus, cadente de manibus codice, mortuus post cecidit ipse. Nam & alij quamplurimi sagittis & iaculis in medio crepidinis altaris probantur occisi. Nam qui gladijs tunc interempti non sunt, postea poenis attriti, regio iussu omnes penè necati sunt, praesertim maturioris aetatis. Alibi nanque, sicut Thunazuda contigit, Galibus, vico Ammoniae, vel alijs in locis, tempore, quo sacramenta Dei populo porrigebantur, introeuntes

Christiani caduntur.

maximo

maximo furore, corpus Christi & sanguinem pauimentis sparserunt, & illud pollutis pedibus calcauerunt. Ipse enim Geisericus præceperat, ita persuadentibus Episcopis suis, vt in trã aulam suam filiorumque suorum non nisi Arriani per diuersa ministeria ponerentur. Inter alios ventum est tunc ad Armogastem nostrum. Cuius cum diu ac sapius tibi torquendo tumentibus confringerent chordis, & frontem, in qua Christi vexillum suã fixerat Crucis, rugatam magisque aratam descendentes atque mugientes ostenderent nerui, vt fila aranearum, sancto cælum respiciente, crepabãt. At vbi tortores neruicas chordas disruptas esse viderunt, allatis crebrius fortioribus chordis atque canabinis, illo nihil aliud, nisi Christi nomen inuocante, illa omnia vanescebant. Sed & capite deorsum dum ad vnũ pendéret pedem, dormire quasi super lectũ plumis stratum, omnibus videbatur. Quem cum Theodoricus Regis filius, qui eius dominus erat, poenis non valentibus, capite truncari iussisset, à suo prohibetur lucundo presbytero, dicente sibi: Poteris eum diuersis afflictionibus interficere. Nam si gladio peremeris, incipient Romani martyrem prædicare. Tunc Theodoricus in Byzacenam prouinciam ad fodiendas eum condemnat serbes. Postea quasi ad maius opprobrium haud procul Carthagine, vbi ab omnibus videretur, pastorem eum præcepit esse vaccarum.

Nota faciã
Arriani &
similibus
impijs di-
gnum.
Historia
confessorũ.
Armogaste
infignis cõ-
fessor.

Damnatur
exilio.

Inter hæc Domino reuelante, cum dormitionis suã proximum cerneret diem, aduocat quẽdam Felicem venerabilem Christianum, procuratorem domũs filij Regis, qui Armogastem vt Apostolum venerabatur, dicitque illi: Tempus meã resolutionis aduenit: obsecro te per fidem, quam vtrique tenemus, vt sub hac filiquã arbore me sepelire digneris, redditurus Domino nostro, nisi feceris, rationem: non quod ille curaret, vbi aut qualiter suum sepeliretur corpus, sed vt illud demonstraretur, quod seruo suo reuelauerat Deus. Respondet Felix & dicit: Absit à nobis, confessor venerabilis: sed sepeliam te in vna basilicã cum triumpho & gratia, quam mereris. Cui beatus Armogas: Non, sed quod dixi, facturum es. Ille timens Dei hominem contristare, veraciter, quod ingesserat, promisit esse facturum. Statim intrã paucissimos dies comes bonã confessionis de hac vita migravit. Fessinauit Felix sibi delegatum sub arbore fodere sepulcrum. Cui cum intextã radices & soliditas arida telluris moram facerent, & labore angeretur, quod tardiũs sancti membra corporis humarentur, tandem abscissis radicibus, multo altiũs terram cauans, conspicit sarcophagũ splendidissimi marmoris præparatum, qualem fortẽ nullus omnino habuit Regum. Sed nec quendam Archiminum, nomine Masculinum, debeo præterire. Qui cum multis insidijs premeretur, vt catholicam omitteret fidem, ipse eum Rex postea blandiendo affatibus secularibus * mutabat, promittens multis eum diuitijs cumulandum, si voluntati eius auditum facilem commodãset. Qui cum fortis atque inuictus maneret, iubet eum subire sententiam capitalem, ita tamen callidus occulte præcipiens, vt si in illa hora vibrantis gladij pertimesceret ictum, magis eum occideret, nẽ martyrem gloriosum fecisset. Si autem fortem in confessione conspiceret, à gladio temperaret. Sed ille vt columna immobilis, Christo solidante, fortis effectus, confessor reuertitur gloriosus. Etsi martyrem inuidus hostis noluit facere, confessorum nostrum non potuit violare.

Obitus suus
ei reuelatur

Nota re ad-
murandam.

Archimini
Masculini
constantia,
inuitabat,
legendum
puto.

Eccẽ tyrannũ
qui animas
cupiebat
ingulare
non cor-
pora.

Nouimus & alium ea tempestate nomine Saturum. Qui cum lucidum esset membrum Ecclesiã Christi, & prauitatem Arrianorum libertate catholica frequenter argueret, (fuit hic procurator domũs Hunerici) conuenitur, accusante Mariuado quodam diacono, quem Hunericus infaustus singulariter honorabat, vt fieret Satorus Arrianus. Promittuntur honores & diuitiã multã, si faceret: præparantur supplicia dira, si nollet. Hac optione proposita, vt si regalibus iussis non obediret, primò facta discussione, & antè amissa domo vel substantia, distractis omnibus mancipijs ac filijs, vxor eius, ipso præsentem, camelario in coniugium traderetur. Quod ille plenus Deo, magis vt velociter prouenisset, impios prouocabat. Ob quam causam vxor eius indignitas visa est ab his, qui exequabantur, nesciẽte marito, petiisse. Accedit ad maritum alia Eua, consilio magistrata serpentis. Sed ille, Adam non fuit, qui illecebrosa veritã arboris poma contingeret: quia non indigens, sed Satorus, vocabatur, saturatus ab vbertate domũs Dei, & torrente deliciarum eius potatus. Aduenit mulier ad locum, vbi maritus singularis orabat, conscissis vestibus crineque soluto, secum comitãtibus filijs, vnamque infantulam, quã tunc lactabatur, manibus gestans, quã nesciẽtis projicitur ad pedes mariti. Etiam ipsa suis genua cõplectitur vlnis, sibilans vociferatione

Præclara
virtus Sa-
turi confes-
soris.
Gen. 3.

Psal. 51.

Vxor eū ni-
titur euer-
tere.

Iob 2.

Luc. 14.

Constantia
S. Saturi.

draconis : Misere mei dulcissime simul & tuū : miserece communibus liberis, quos conspicias ipse. Non subiaceant conditioni seruili, quos claros profapia reddidit generis nostri. Non subijciar ego indigno & turpi coniugio, viuento marito, quæ mihi semper inter coænas plaudebam de Saturo meo. Cognoscit Deus, quia inuitus facturus es hoc, quod fortè voluntariè aliquanti fecerunt. Cui ille Iob sancti voce respondit : Tanquàm vna ex insipientibus mulieribus loqueris. Formidarem, mulier, si sola esset huius vitæ amara dulcedo : artificio, coniunx, diaboli ministraris. Si diligeres maritum, nunquàm ad secundam mortem attraheres proprium virum. Distrahant filios, separent vxorem, auferant substantiam : mei Domini ego securus de promissis verba tenebo : Si quis non dimiserit vxorem, filios, agros aut domum, meus non poterit esse discipulus. Quid vltra : discedente muliere cum filijs refutata, confortatur Saturus ad coronam : discutitur, expoliatur, pœnis conteritur, mendicus dimittitur. Interdicitur ei prodeundi accessus : totum ei tulerunt, stolam tamen baptismatis auferre non potuerunt.

Post hæc Geisericus ecclesiam Carthaginis claudi præcepit, dissipatis atque dispersis per diuersa exiliorum loca, quia Episcopus non fuerat, presbyteris & ministris. Quæ vix referata est, Zenone principe supplicante per patricium Seuerum, & sic vniuersi ab exilio redierunt. Quæ verò in Hispania, Italia, Dalmatia, Calabria, Apulia, Sicilia, Sardina, Brutijs, Lucania, Epiro vel Hellada gesserit, melius ibi ipsi, qui passi sunt, miserabiliter lugenda narrabunt. Sed etiam persecutionis nostræ à Geiserico, quanto sublimiter, tanto crudeliter gesta, iste sit finis. Durauit autem in regno annis xxxvij. mensibus tribus.

VITA S. GALLI ABBATIS ET CONFESSORIS,
EDITA A VVALAFRIDO STRABO ABBATE
Augiensi, non autem Abbate S. Galli, vt quidam non rectè aiunt.

PRAEFATIO AVTHORIS.

1. Reg. 15.

Jerem. 1.

Ibidem.

Tribus de
causis hanc
auctor de-
scribit histo-
riam.

Nisi me sanctarum autoritas scripturarum, & præcipuè illa veridici prophetae sententia, qua sacrificio obedientia præfertur, ad necessitatem obediendi constringeret, præceptis vestris, o sanctissimi patres, apologiæ huiusmodi genus opponerem : Si propheta, quæ antè, quàm formaretur in vtero, à Domino electus est, & priusquam exiret de ventre, sanctificatus est : dum eum Dominus spiritu suo illustrans, verbi officio manciparet, de ætatis infirmitate & ignorantia conquestus est : quid ego peccator acturus sum, qui in iniquitate conceptus, & in delicto profusus, propter fordes vitæ, incircuncisus sum corde & auribus : quia videlicet nec scientiam dignè percipio, nec audita deuotè conseruo : Quomodo iustitias Domini enarrabo, & assumam testamentum eius per os meum, cuius ætatem nec tempus adhuc impleuit, nec scientia commendauit : cuius dicta nec doctrina corroborat, nec vita confirmat : præsertim cum ea scribere iubeatis & ordinare : quorum dignitatem vix animo torpente conijcio. Tres tamen ob causas audendi talia viam inuenio, scilicet quòd credo me à Domino subleuandum, ob cuius iussa pariter ac promissa, quod virium consideratione exhorruì, obediendi cupiditate suscepi : Deindè quòd me confido beati Galli intercessione, vestrisque precibus adiuuari, pro quorum veneratione ac amore grande onus humeris aptauì debilibus. Postremò, quòd alienis in isto vestigijs, veritatisque tenendæ lineam nonis tantummodò cogor passibus demetiri. Vitam igitur sancti confessoris Christi Galli, patroni nostri, cuius corporis thesaurum fidelibus seruatis excubijs, sensu nobilem, scripto degenerem, vultis à me lumine rectæ locutionis ornari, & seriem cõsulam capitulorum distinguì limitibus.

Altimannia.

Ego cum me nò possim ab hoc excusare negocio, eligo potiùs pro ignauia lacernari, quàm pro inobedientia condemnari. Porro dum pridem ipsum opus perlegerem, inueni ab auctore eiusdè conscriptionis terram, quam nos Alemanni vel Sueui incolimus, Altimanniam sæpius nominari : sed ipsius nominis originem quærens, apud nullum Scriptorum, quorum adhuc notitia nos resperisit, eius reperi mentionem. Nisi fallor enim, ab alto situ prouinciæ idem vocabulum à modernis con-

fictum